

## Oponentský posudek

Oponentka: ThDr. Pavla Damohorská, Th. D.

Katedra biblistiky a judaistiky UK HTF

Autor bakalářské práce: Petr Hulan

Název bakalářské práce: Apoštol Pavel v kontextu římské říše a judaismu prvního století

Předkládaná bakalářská práce se zabývá otázkou osobnosti apoštola Pavla na základě novozákonních textů. Zvolené téma plně odpovídá teologickému zaměření fakulty i katedry.

Z formálního hlediska obsahuje práce Úvod, Závěr, Anotace v českém a anglickém jazyce, poznámkový aparát, Seznam literatury a pramenů a vlastní text práce. Osobně bych uvítala ještě shrnutí v anglickém jazyce. Svým celkovým rozsahem čítajícím devadesát dva stran výrazně překračuje požadovaný rozsah bakalářské práce a spíše se blíží práci magisterské. Po formální stránce je dle mého názoru předložená práce zpracována dostačujícím způsobem. Autor dobře pracuje s poznámkovým aparátem, kterého využívá nejen pro citační odkazy, ale uvádí v něm rovněž vysvětlující poznámky k některým termínům a jevům. Osobně bych však volila jiný způsob citování použité literatury a pramenů.

Za marginální problém považuji občasné chyby v české gramatice, které se ve většině případů týkají zejména interpunkce (např. na str. 48; 58; 62 aj.) a nejednotnost psaní některých výrazů jako například Žid/žid, Boží/boží aj. Poměrně často jsou v textu opakovány dva výrazy za sebou, odstavce nejsou zarovnané. Za podstatnější problém považuji občasné chyby v elektronických citacích, u nichž není uvedeno datum, kdy byl text používán a zejména řazení použité literatury v Seznamu literatury, který není abecední. U publikací navíc chybí ISBN.

Co se zvoleného tématu týká, celá práce je přehledně a logicky členěna. Autor uvádí v úvodních kapitolách základní fakta o „apoštolu“ Pavlovi a věnuje se rovněž pramenům k této významné novozákonní osobnosti. Zvláště oceňuji rozbor metodiky výkladu biblických textů jak k osobnosti Pavla, tak k osobnosti Ježíše. Autor dále rozebírá otázku autenticity tzv. Skutků apoštolských i Pavlových listů, které rozebírá rovněž po formální i obsahové stránce a rekapituluje Pavlův obraz v nich zachycený pomocí citace odborné teologické literatury. Listem Galatským se zabývá od str. 58 a jeho obsah na následujících stránkách parafrázuje. V Závěru autor shrnuje poznatky získané z novozákonní literatury.

Vzhledem **ke zvolenému názvu práce** bych z obsahového hlediska poukázala na absenci další odborné literatury vztahující se k danému období, a to zvláště z oblasti tzv. historických věd. Týká se to nejen zmiňované „římské říše“, jejíž kontext je podán výhradně na základě knih Nového zákona či z pohledu novozákonních badatelů, ale také judaismu, který je opět podán pouze na základě prací novozákonních badatelů či novozákonních knih. Postrádám v této souvislosti publikace historiků zabývajících se daným obdobím. Nový zákon je samozřejmě sám o sobě velice cenným pramenem pro studium judaismu v určeném časovém období, ale sám autor poukazuje v úvodních kapitolách na problematiku autentičnosti dochovaných textů. Z mého pohledu by obsahu práce odpovídal jako název spíše dovětek k hlavnímu názvu, tj. z pohledu listu Galatským a Skutků apoštolských.

Autor se již v úvodních kapitolách přiklání k Pavlově obrazu podanému na základě novozákonních textů, a nikoliv také na základě historických badatelských výzkumů a poznatků, jak bych dle zvoleného názvu očekávala. Tento příklon se projevuje například v následujících autorových tvrzeních: na str. 28 cituje Sanderse, když se zmiňuje o otázce respektování základních pravidel židovské víry, ale již neuvádí, co přesně je tím myšleno a hlavně, zda jsme schopni vůbec rekonstruovat, co mohli židé prvního století rozumět pod pojmem „základní pravidla víry“. Podobně na str. 29 uvádí, že: „...cílem judaismu 1. století nebylo dosažení spásy, nýbrž milosti.“ Rekonstruovat judaismus prvního století a jeho obsahovou náplň je velice složité, proto by dle mého názoru mělo být toto tvrzení zcela jistě podloženo dalšími argumenty. V opačném případě považuji dané tvrzení za nepodložené. Podobně na str. 44, pozn. 169 definici „farizejů“ považuji za nedostačující, stejně tak saduceů či tzv. sanhedrinu, či na str. 86, pozn. 441, kde autor uvádí definici Zákona. V těchto zmiňovaných případech se odráží to, na co bylo poukázáno výše, tj. úzký výběr určitého typu vědecké literatury. Stejně tak co se židovských představ o Mesiáši v 1. století týká, vychází autor výhradně z děl novozákonních teologů či novozákonních spisů. Otázka židovského pojetí Mesiáše v 1. století se opět řadí ke značně komplikovaným badatelským otázkám a pokud se o ní autor zmiňuje, bylo by dobré daná tvrzení podpořit dalšími prameny a literaturou.

Přes výše uvedenou výtku, jež se týká určitého úhlu pohledu na danou problematiku v souvislosti se zvoleným názvem, považuji zvolené téma za pečlivě zpracované, byť jsou některá témata pojednána na základě dvou až tří teologických odborných publikací, což nepovažuji za dostačující. Autor práce prokázal schopnost pracovat s určitým typem vědecké literatury a prameny, které cituje. Prokázal i značné jazykové schopnosti, o čemž svědčí také výběr citované literatury. Text je navíc velice čtivý. Zvolený název však, alespoň dle mého názoru, vyžaduje také studium vědecké literatury z dalších oborů (například z oblasti historických věd), jež je více zaměřena na kontext „římské říše“ či judaismus. Oba kontexty byly pojednány v určitém smyslu slova jednostranně a spíše marginálně.

Pokud by byl název práce např. „Apoštol Pavel z pohledu listu Galatským a Skutků apoštolských“, jak autor uvádí v dovětku názvu své práce, hodnotila bych práci, přes některé formální nedostatky, jako výtečnou. Vzhledem k výše uvedenému ji ale musím hodnotit jako velmi dobrou.

Pro obhajobu navrhuji otázku „Židovské pojetí Mesiáše v 1. století z pohledu historiků“.

V Praze dne 3. 6. 2021

ThDr. Pavla Damohorská, Th. D.